

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**



Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**СЕЛЕКЦІЯ І НАСІННИЦТВО ПОЛЬОВИХ КУЛЬТУР**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Агрономія

Спеціальність 201 Агрономія

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Затверджено на засіданні кафедри  
Протокол №1  
від “29” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

## 1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Селекція і насінництво польових культур
Викладач	Лис Надія Миколаївна
Контактний телефон	(0342)59-61-72
E-mail викладача	nadiia.lys @pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Курс / семестр	4/7
Посилання на сайт дистанційного навчання	<a href="https://d-learn.pnu.edu.ua/">https://d-learn.pnu.edu.ua/</a>
Консультації	Очно, дистанційно – через е-мейл та месенджер – щоденно у робочі години

## 2. Анотація до навчальної дисципліни

«Селекція і насінництво польових культур» є навчальною дисципліною, яка передбачена нормативною частиною освітньої програми фахівців освітнього рівня «бакалавр». Вивчає теоретичні аспекти та практичні методи проведення селекційного процесу, а також отримання і підтримку насінневого матеріалу польових культур на належному якісному рівні.

## 3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів знань про сучасні досягнення в селекційних дослідженнях, основні завдання та напрямки селекції рослин, а також набуття навичок і вмінь у галузі селекції та насінництва польових культур. Вивчення дисципліни сприяє покращенню формування комплексу знань, умінь та навичок, орієнтуючись на вирішення комплексних завдань з організації та технології виробництва високоякісної, екологічно безпечної сільської місцевості.

Завдання вивчення дисципліни – теоретична і практична підготовка; вивчити теоретичні основи селекції та насінництва; опанувати методи селекції та селекційний процес основних польових культур; вивчити методи прискореного розмноження сортового матеріалу, навчитися вирощувати високоякісне насіння в господарствах; здатність розв'язувати складні фахові задачі та практичні проблеми в галузі сільського господарства, що передбачає застосування теорій та методів із селекції та насінництва.

## 4. Програмні компетентності та результати навчання

### Інтегральна компетентність

**ІК.** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

### Загальні компетентності (ЗК)

**ЗК6.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

**ЗК7.** Здатність застосовувати знання в практичній ситуації.

**ЗК8.** Навички здійснення безпечної діяльності.

### **Спеціальні (фахові, предметні) компетентності**

**СК1.** Здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки (рослинництва, землеробства, селекції та насінництва, агрохімії, плідівництва, овочівництва, ґрунтознавство, кормовиробництво, механізація в рослинництві, захист рослин).

**СК2.** Здатність вирощувати, розмножувати сільськогосподарські культури та здійснювати технологічні операції з первинної переробки і зберігання продукції.

**СК3.** Знання та розуміння основних біологічних та агротехнологічних концепцій, правил, і теорій, пов'язаних із вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.

**СК4.** Здатність застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач.

### **Програмні результати навчання**

**ПРН4.** Порівнювати та оцінювати сучасні науково-технічні досягнення у галузі агрономії.

**ПРН9.** Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності агроценозів ізбереженням природного різноманіття.

**ПРН18.** Працювати самостійно, досягати ефективних результатів у стислий термін, а також проектувати та організовувати технологічні процеси вирощування сільськогосподарських культур.

## **5. Організація навчальної дисципліни**

### **Обсяг навчальної дисципліни**

Вид заняття	Загальна кількість
Лекції	30
Практичні заняття	20
Лабораторні заняття	10
Самостійна робота	120

### **Ознаки навчальної дисципліни**

Семестр	Спеціальність	Курс/рік навчання	Норматив на/вибіркова
7	201 Агрономія	4	Нормативна

### **Тематика навчальної дисципліни**

Тема	Кількість годин		
	лекції	заняття	сам. роб
Селекція як наука, історія розвитку селекції.	2	-	4
Поняття про сорти. Значення сорту для сільськогосподарського виробництва. Вихідний	2	2	8

матеріал у селекції.			
Створення вихідного матеріалу методами внутрішньовидової і віддаленої гібридизації.	2	2	8
Методи добору. Штучний добір головний метод селекції.	2	4	10
Експериментальний мутагенез та поліплоїдія.	2	2	10
Гетерозис і його використання у селекції.	2	2	10
Методи оцінювання селекційного матеріалу.	2	4	8
Цитоплазматична чоловіча стерильність (ЦЧС) її типи та використання в селекції.	2	2	8
Організація і техніка селекційного процесу.	2	2	8
Завдання Державної кваліфікаційної експертизи сортів рослин України. Організація ДКЕ та її проведення.	2	2	8
Теоретичні основи насінництва. Організація насінництва в сучасних умовах.	2		8
Системи насінництва, сортозаміна і сортооновлення.	2	2	6
Виробництво насіння еліти у науково-дослідних установах.	2	2	8
Використання гетерозису в насінництві	2	2	8
Державний і внутрішньогосподарський сортовий контроль у насінництві сільськогосподарських культур.	2	2	8
ЗАГ.:	30	30	120

### 6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінка знань здобувачів освіти здійснюється за 100 бальною шкалою. 50 балів ЗО отримує під час проведення практичних і лабораторних занять; 50 балів здобувач освіти отримує за складання іспиту.
Вимоги до письмових робіт	Підсумкові письмові роботи виконуються у формі контрольної роботи. Контрольні роботи складаються з 5 завдань різного рівня складності. Кожне з завдань оцінюється максимально 10 балами.
Практичні заняття	При оцінюванні практичних занять враховується: рівень теоретичної підготовки та виконання завдань для СРС, розуміння мети та завдання роботи, самостійність та акуратність виконання та оформлення роботи, якість отриманих результатів, заповнення таблиць, виконання малюнків тощо, логічність та грамотність зроблених висновків.

Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок, які отримав ЗО. Здобувач освіти допускається до підсумкового контролю (іспиту) за умови виконання усіх запланованих видів робіт та отримання 25 і більше балів (максимально – 50).
Підсумковий контроль	Форма контролю - іспит.
<b>7. Політика навчальної дисципліни</b>	
Академічна доброчесність	Політика дисципліни передбачає дотримання правил поведінки ЗО і викладачів, передбачених Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №530, від 27 вересня 2022 року).
Відвідування занять	ЗО зобов'язані відвідувати усі заняття (лекції та практичні), незалежно у якій формі вони проводяться (аудиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення до складання семестрового контролю. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених документально, відпрацьовуються. У будь-якому випадку ЗО зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх передбачених видів робіт.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)
<b>8.Рекомендована література</b>	
<p>1.Васильківський С.П. Селекція та насінництво польових культур: підручник / С.П. Васильківський, В.С. Кочмарський. ПрАТ «Миронівська друкарня», 2016. 376 с.</p> <p>2. Мазур О.В., Мазур О.В., Лозінський М.В. Селекція та насінництво польових культур: навчальний посібник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 348 с. (<a href="http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/25422.pdf">http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/25422.pdf</a>)</p> <p>3. Макрушин М.М. Насінництво (методологія, теорія, практика): підручник, видання друге, доповнене і перероблене / М.М. Макрушин, Є.М. Макрушина. Сімферополь: ВД «Аріал», 2012. 536 с.</p> <p>4. Кіндрок М.О., Соколов В.М., Вишневецький В.В. Насінництво з основами насіннезнавства. К.: Аграрна наука, 2012. 264 с.</p> <p>5. Гаврилюк М.М., Соколов В.М., Жемойда В.Л. Практичне насінництво та насіннезнавство сільськогосподарських рослин: навч. посіб. Вінниця, 2019. 269 с.</p> <p>6. Закон України Про насіння і садивний матеріал. Редакція від 16.10.2020, підстава - 124-ІХ. <a href="https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15#Text">https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15#Text</a></p> <p>8. Державний реєстр сортів рослин, придатних до поширення в Україні.</p>	

(Щорічне видання). <https://sops.gov.ua/ua/derzavnij-reestr>

9. Система насінництва картоплі в Україні [Електронний ресурс] / Інститут картоплярства НААНУ. [https://ikar.in.ua/potato\\_intresting/seed/](https://ikar.in.ua/potato_intresting/seed/)

10. Петриченко В.Ф., Лихочвор В.В. Рослинництво. Нові технології вирощування польових культур: підручник. 5-те вид., виправ., допов. Львів : НВФ «Українські технології», 2020. 806 с.

11. Спеціальна селекція польових культур. Навчальний посібник / В.Д. Бугайов, С.П. Васильківський, В.А. Власенко та ін., за ред. М.Я. Молоцького. Біла Церква, 2010. 368 с.

([https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u150/spec\\_selekcija.pdf](https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u150/spec_selekcija.pdf))

12. Спеціальна селекція і насінництво польових культур: Навчальний посібник / Н.І. Рябчун, М.І. Єльніков, А.Ф. Звягін та ін. за ред. В.В. Кириченка. Харків, 2010. 462 с.

13. Гопцій Т.І., Проскурнін М.В. Генетико-статистичні методи в селекції: навч. посібник. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Харків. 2003. 103с.

14. Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур: матеріали II Всеукраїнської науково практичної інтернет-конференції (29 березня 2024 року) / Редкол.: М.М. Маренич (відп. ред.) та ін. Полтава: ПДАУ, 2024. 134 с.

Викладач Надія ЛИС